

APERTVS

BIULETYN FUNDACJI „QUOMODO”
im. Króla Stanisława Leszczyńskiego

PETYCJE LISTY OTWARTE

Art. 63. Konstytucji

Każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej. Tryb rozpatrywania petycji, wniosków i skarg określa ustawa.

Wojciech Edward Leszczyński

**Muzeum J.I.Kraszewskiego
w Romanowie**
nasze dziedzictwo i nasz obowiązek

List otwarty - petycja

WIENIAWA QUOMODO APERTUS

Czerwiec 2011

Dyrektor
Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego
Anna Czobodzińska - Przybysławska
Romanów 25
21-518 Sosnówka

dnia 27 czerwca 2011 roku

Pro memoria
List otwarty – petycja.

„Miłość dobra ogólnego była mi najwyższym celem”
J.I.Kraszewski

Szanowna Pani!

W yrażamy niniejszym wdzięczność za życzliwe przyjęcie nas w dniu 27 maja 2011 roku w progach Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego.

Na mapie historycznej naszej fundacji, Romanów i okolice zajmują szczególne miejsce. Wynika to z dwóch powodów. Po pierwsze, z faktu, że Ziemia Włodawska, a dokładnie: Włodawa, Orchówek, Różanka, Romanów, była przez pewien czas we władaniu przedstawicieli rodu Leszczyńskich; po drugie, że na tej Ziemi wychował się Józef Ignacy Kraszewski.

Dziedzictwo Ziemi Włodawskiej, a dokładnie Romanowa oraz dziedzictwo rodu Kraszewskich, a szczególnie jej zanego przedstawiciela jakim był Józef Ignacy Kraszewski są nieocenione dla obecnych i przyszłych pokoleń. Jest to źródło, z którego można czerpać do woli, bez obawy, że się wyczerpie. Przeciwnie, im bardziej się z niego czerpie, tym bardziej jest obfite i bardziej tryska. Wyschnąć może jedynie wówczas, gdy nikt z niego nie będzie czerpać.

Józef Ignacy Kraszewski poświęcił swoje życie z pełną świadomością, że działa na rzecz dobra wspólnego i dobra przyszłych pokoleń Polaków. Udowodnił to, nie gestami czy przemowami, ale całym swoim życiem – pisarskim i poza pisarskim działaniem.

J.I.Kraszewski był sam w sobie swoistym Muzeum, bo w dziełach swych zachował przemijającą kulturę szlachecką i naturalnie zapominane dziedzictwo naszych przodków. Zapominanie to było wzmacniane antypolską polityką zaborców, systemowo wynaradawiających nas z polskości.

W czasach J.I.Kraszewskiego, życie pisarza - cnotliwego patrioty tj. człowieka żyjącego z pełną świadomością zachodzących, określonych procesów społecznych i politycznych było rzadkością. Mógł żyć Kraszewski jak przeciętny, wynaradawiany polski szlachcic - ziemianin, jak lalka, jak sabaryta. Mógł konsumować, upadające od czasów saskich, dziedzictwo naszej demokracji szlacheckiej, zdegenerowanej rządami dwóch królów saskich i w pewnym zakresie rządami Stanisława II Poniatowskiego.

Kraszewski znał przyczyny upadku naszej państwowości, widział je w określonej gnuśności stanu szlacheckiego i zniewoleniu umysłowym ich przedstawicieli. Widział jednakowoż, że upadek polskiej państwowości nie był dla Polaków końcem świata ale mógł poprzedzać coś o wiele gorszego tzn. upadek Narodu polskiego, który na Jego oczach był poddawany, przez trzech zaborców, mechanizmowi wynarodowienia.

W nieznannej sztuce teatralnej „Stare dzieje” J.I.Kraszewski odmalował stan umysłowy polskiej wsi i polskiego ziemiaństwa. Namawiał w niej do oczynszowania chłopów; do zmian w strukturze własności na wsi. Nawiązał tym samym do dzieła Stanisława Leszczyńskiego „Głos wolny wolność ubezpieczający” w którym Król Stanisław widział w uwłaszczeniu

chłopstwa szansę na szybszy rozwój gospodarczy Rzeczypospolitej, przewidując jakby rewolucję przemysłową, która dopiero miała nastąpić.

Podobnie jak fizjokraci, uważał J.I.Kraszewski, że bez postępu na wsi, nie da się dokonać postępu w innych dziedzinach. Fundamentem dobrze zorganizowanego państwa jest bowiem przede wszystkim samowystarczalność żywnościowa. Dopiero po osiągnięciu tego stanu rzeczy, można myśleć o innych przedsięwzięciach.

Pamiętajmy, że przyszło J.I.Kraszewskiemu żyć, pracować, działać w okresie upadku naszej państwowości tzn. pod zaborami. Co najwyżej mógł więc J.I.Kraszewski marzyć o

zachowaniu pewnej autonomii narodowej, podczas gdy wszyscy zaborcy prowadzili politykę akurat odwrotną, tj. wynaradawiania Polaków.

Wynaradawianie podczas zaborów oznaczało pozbawianie Polaków tożsamości narodowej, a to osiągało się poprzez fałszowanie historii lub milczenie historyczne (liczy się tu i teraz).

Głos historii Polski i tradycji narodowej J.I.Kraszewskiego zawarty w jego pismach i powieściach (pisanych według formuły: „Prawdą i pracą”) w sytuacji panującej wówczas ciszy o

historii Polski był wręcz krzykiem, dostłyszającym w najodleglejszych zakątkach Rzeczypospolitej.

W dobie dzisiejszego, kakofonicznego, byle jakiego wrzasku mediów, głos J.I.Kraszewskiego jest skutecznie zagłuszany, jak niegdyś radio „Wolna Europa” i to w sytuacji gdy księgarstwo i czytelnictwo sięgnęło bruku.

J.I.Kraszewski zauważył określoną prawidłowość związaną z charakterem narodu polskiego tzn. pewien paradoks: ci co chcieli nas wynarodowić, wykorzystywani jako narzędzia polityczne zaborców, często sami się wynaradawiali. Szczególnie dotyczyło to Niemców, którzy byli wynaradawiani ze swoich rodzimych korzeni (Saksończycy, Brandenburczycy, Prusacy, Meklenburczycy, mieszkańcy palatynatów itd.) i formatowani w uniwersalnego Niemca mimo, że takiego narodu jak Niemcy nigdy nie było. Paradoksalnie więc polityka niemiecka wynaradawiania Polaków z polskości odnosiła skutek wręcz odwrotny od zamierzonego tzn. wynaradawiała z niemczyzny osadników niemieckich i czyniła z nich polskich Niemców. Klasycznym przykładem są poznańscy Bambrzy, którzy szybko zapomnieli o niemieckich korzeniach.

Staliśmy się z biegiem czasu trudni do wynarodowienia, a dzięki takim ludziom jak J.I.Kraszewski wręcz niebezpiecznymi dla tych, co wynaradawiają. Polak, z natury knąbrny,

---

kochający wolność osobistą ponad wszystko, nawet ponad interes państwa, w sytuacji zagrożenia tj. zamachu na wolność, okazuje się być zagorzałym patriotą.

„Polaków można połknąć ale trudno jest strawić”.

Jeśli w 1918 roku odzyskailiśmy wolność, to nie dzięki kolejnemu zrywowi powstańczemu ale dzięki zachowaniu, mimo 123 lat zniewolenia, patriotyzmu i pamięci historycznej o naszym narodowym dziedzictwie.

Ogromne znaczenie świadomościowe podczas zaborów miała działalność pisarska, wydawnicza, drukarska i inna J.I.Kraszewskiego. Co ciekawe, gro dzieł wielkiego pisarza powstało w Dreźnie (Saksonii) gdzie J.I.Kraszewski osiadł poznając przy okazji dzieje ziem Słowian połabskich i sposoby wynaradawiania tych ziem przez poszczególne elektoraty niemieckie z plemion słowiańskich m.in. takich jak Obodrzycki, Runowie, Serbowie i innych. Możemy to dostrzec m.in. w powieści „Hrabina Cosel”.

J.I.Kraszewski był dumny z bycia Polakiem i dumny z dziedzictwa przodków. Martwiło go, że poprzez określony splot okoliczności Rzeczpospolita szlachecka doprowadziła państwo polskie do upadku, a Naród polski stanął z winy rządzących, przed możliwością zagłady narodowej tożsamości. Remedium na to widział J.I.Kraszewski we upojeniu ówczesnym pokoleniom i pokoleniom przyszłym, wiedzy na temat naszej wspaniałej historii.

Jakby z przymusu, idąc za swoimi przekonaniem, stał się więc J.I.Kraszewski fabrykantem nie olejarni, którą planował zbudować ale fabrykantem powieści historycznych, które dla niego miały wówczas większe znaczenie niż uprzemysłowienie.

Powieściom J.I.Kraszewskiego nie można zarzucić fałszu historycznego czy panegiryzmu. Wręcz przeciwnie, J.I.Kraszewski skupiał się raczej na przyczynach narodowych porażek i skutkach nieodpowiedzialności rządzących niż na pochwalę narodowych sukcesów.

J.I.Kraszewski widział siłę Polaków w chrześcijaństwie i potęgę wiary katolickiej Narodu Polskiego rozumianej jako wiary w wartości chrześcijańskie.

Odróżniał jednakowoż wiarę i religię od instytucji, a nawet polityki kościoła katolickiego. Był zagorzałym katolikiem, a jednocześnie stał w opozycji wobec poczynąń ówczesnego kościoła, rozumianego jako określony system hierarchiczny konkretnych poczynąń niektórych przedstawicieli kościoła katolickiego.

Podobnie jak Stanisław Leszczyński – gorliwy katolik, nie zdobył uznania ówczesnego papieża, nakierowanego na pragmatyzm religijny i poprawność polityczną. Musiało boleć J.I.Kraszewskiego, że był postrzegany jako człowiek bardziej papieski od papieża. Do końca swych dni wierzył, że jako chrześcijanin ma prawo na swój sposób rozumieć ewangelię i postępować, nie jak mu nakazywali hierarchowie kościoła, lub jak mu sugerowano (lojalizm), ale jak nakazywało mu ukształtowane w narodowych wartościach chrześcijańskich sumienie.

Z perspektywy czasu uidać, że J.I.Kraszewski zrobił więcej dla polskiego katolicyzmu niż niejeden hierarcha kościelny ówczesnych czasów. Zostało to docenione po Jego śmierci i pochówek J.I.Kraszewskiego u Paulinów na Skalce, jakby na skale polskości, miał i ma symboliczne i wymowne znaczenie.

Oczywiście mógłbym długo pisać o J.I.Kraszewskim ale celem niniejszego pisma nie jest traktat ani monografia J.I.Kraszewskiego ale poparcie i wsparcie Pani działań jako Dyrektora Muzeum J.I.Kraszewskiego, osoby zarządzającej dziedzictwem J.I.Kraszewskiego.

My, jako Fundacja „QUOMODO” im. Króla Stanisława Leszczyńskiego, poprzez fakt władania w swoim czasie Romanowem przez ród Leszczyńskich schlebiamy sobie, że J.I.Kraszewski wychował się na Ziemi „uprawianej” wcześniej przez ród Leszczyńskich. Sprowadzenie bowiem do przypadku faktu, że w Romanowie wychował się jeden z największych pisarzy powieści historycznych Polski, Europy, a może Ziemi, jest naszym zdaniem nie uprawnione. Według nas, wychowanie geniusza musi być poprzedzone wysiłkiem kilku pokoleń wstecz i stworzeniem sprzyjającego „środowiska” wychowawczego tzn. wytworzenie określonej, twórczej atmosfery danego miejsca, wyzwalającej ducha i inspirującej jednostkę do tworzenia dzieł genialnych.

Tym samym dla nas J.I.Kraszewski jest w pewnym sensie efektem środowiska stworzonego przez ród Leszczyńskich, z czego jesteśmy niezmiernie dumni. Oczywiście, gdyby ktoś negował ten fakt, lub go lekceważył, nie będziemy kruszyć kopii.

Nasuwa się w tym miejscu przywołanie innych faktów historycznych dotyczących zagadnienia tworzenia, tak twórczej atmosfery, jak mecenatu artystycznego rodu Leszczyńskich. Chodzi o wyzwolenie energii trzech wybitnych postaci, inspirowanych przez Leszczyńskich. Mowa tu o Janie Amosie Komeńskim - w dziedzinie edukacji; o Pompeo Ferrari'm - na polu architektury i - Jean'ie Lemour - na polu metaloplastyki (nie używanej wcześniej jako ważny element dekoracji architektonicznej, a użytej przez Stanisława Leszczyńskiego m.in. do dekoracji placu w Nancy). Można też wspomnieć o Wolterze, otoczonego mecenatem w początkowej fazie twórczości, przez Marię Leszczyńską – królową Francji, na dworze wersalskim oraz Jana Jakuba Rousseau i Charles'a Louis'a Montesquieu (znanego u nas jako Monteskiusz) inspirowanych przez Stanisława Leszczyńskiego jako księcia Lotaryngii i Bar na dworze w Luneville.

Swoją drogą widać, jak zacne, polskie rody magnackie, wspierały wybitne jednostki. Warto w tym miejscu wspomnieć również o zacnym rodzie Zamoyskich i objęcie mecenatem Stanisława Staszica przez Andrzeja Zamoyskiego; warto również wspomnieć o wielkopolskich rodach Raczyńskich, Mielżyńskich, bezpośrednio interesujących się utrwalaniem polskości podczas zaborów.

J.I.Kraszewski pisał, że obowiązkiem władcy jest dbanie, by zacne rody, jako ważne konary drzewa utożsamianego z narodem, nigdy nie uschły. Zdrowe drzewo, rozumiane jako naród, rośnie poprzez mocne konary, z których wyrastają gałęzie, a z nich gałązki. Tak silna jest gałązka, jak silna jest gałąź, a ta z kolei, jak silny jest konar. Samo drzewo musi mieć mocne korzenie wrośnięte w żyzną glebę. Mamy nadzieję, że ta prosta prawda dociera do władz naczelnych i władz samorządowych, które mają obowiązek dbania o pamięć m.in. rodu Kraszewskich. Zstępn J.I.Kraszewskiego, zrobili co mogli, teraz obowiązek ten przeszedł na

---

państwo, które istnieje dzisiaj w dużej mierze dzięki rodowi Kraszewskich. **To ważny konar naszego Narodu.**

Utrzymanie przy życiu tego „konara” jest obowiązkiem władzy każdego szczebla, by nie uschło drzewo, jako całość (suma rodów), z którego owoców państwo żyje. Jest to w interesie samego państwa i urzędników (funkcjonariuszy publicznych) tego państwa.

Dzisiejsza działalność Dyrekcji Muzeum J.I.Kraszewskiego oddziałuje na pokolenia obecne ale również na te przyszłe, które nawet się jeszcze nie narodziły. Dzieje się tak poprzez dziedzictwo materialne i utrwalane na bieżąco dziedzictwo niematerialne, w postaci: publikacji, coraz doskonalszych wznowień, opracowań, monografii, zdjęć, rycin, nagrań video, itd. Istnieją znaczne dzieła J.I.Kraszewskiego, które w obecnym pokoleniu nie zostały w ogóle wydane. Możemy je czytać tylko dzięki wysiłkowi wydawniczemu naszych przodków.

Stąd działalność wydawnicza czy muzealna w ogóle, nigdy nie może być oceniana przez pryzmat dnia dzisiejszego ale zawsze z perspektywy czasu i to odległej perspektywy.

Namawiamy, by Muzeum J.I.Kraszewskiego obrało formułę fundacji w celu pozyskiwania środków od prywatnych darczyńców i by po jakimś czasie mogło samo wspierać inne jeszcze słabsze „gałęzie” czy „konary”. Obfitość plonów Muzeum J.I.Kraszewskiego powinna przekraczać nakłady poniesione na ich pozyskanie, czego z całego serca życzymy.

Spuścizna pisarska J.I.Kraszewskiego prezentowana w Muzeum

© 27 czerwiec 2011 Wojciech Edward Leszczyński – Fundacja „QUOMODO”

© foto „Fundacja „QUOMODO”

Możesz nas wesprzeć!

Jeśli popierasz to co robimy i chcesz nas wesprzeć darowizną możesz wpłacić dowolną kwotę na konto naszej fundacji:

Nasze konto bankowe: 81 1600 1084 0004 0501 7361 1001

Wydawnictwo
„WIENIAWA QUOMODO”
www.wieniawa.quomodo.org.pl

ISBN 978-83-926157-0-5

wydanie cyfrowe PDF
AD MMXI

© 2011 Copyright: Fundacja im. Króla Stanisława Leszczyńskiego
„QUOMODO”
2011

